СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 206. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 4. вересня, 1929. VOL. XXXVII. No. 206. Jersey City, N. J., Wednesday, September 4, 1929. THREE CENTS.

ВИБРАЛИ 10 ПРИСЯЖНИХ НА СУДІ ҐАСТОНСЬКИХ СТРАЙКАРІВ

ЗА ДЕНЬ ПЕРЕСЛУХАНО 97 КАНДИДАТІВ У ПРИСЯЖНІ ЗАСІДАТЕЛІ, А ВИБРАНО ЛИШЕ ТРОХ.

ШАРЛОТ (Н. К.), 3 вересня. — На процесі ґастонських страйкарів, що ведеться тут, за вісім днів вибрано всього 10 присяжних засідателів. Останнього дня було переслухано 97 кандидатів, а з них вибрано лише трох. Обидві сторони, прокуратура й оборона, стараються по найменшій причині „відвести" невгодного їм кандидата. Найбільше відводів робить прокуратура з тої причини, що кандидати в присяжні засідателі заявляють, що вони не визнають смертної кари.

Залишилося вибрати ще двох присяжних, але не відомо, як надовго затягнеться вибір їх, бо коли не виберуть з лісти кандидатів, яку тепер переглядають, то доведеться тоді складати нову лісту инших кандидатів. Останніх три присяжних, що вибрані до джюрі, — робітники. Досі вибрано вже до лави присяжних: 2 фармерів, 2 робітників з бавовняної фабрики, 1 будівельного залізничого робітника, 1 залізничого клерка, 1 ремонтного робітника на залізниці, 1 продавця ґазет, одного клерка з ґросерні й одного теслю.

СПОДІВАЮТЬСЯ ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ.

„ЛЕЙБОР ДЕЙ" ПРОЙШОВ СПОКІЙНО. ПРЕДСТАВНИКИ РОБІТНИКІВ І ФАБРИКАНТІВ СПОДІВАЮТЬСЯ ПРИЙТИ ДО ПОРОЗУМІННЯ.

МАРІОН (Н. К.), 3 вересня. — Робляться заходи до скоршого порозуміння між ткачами-страйкарями й маріонськими та клінчфелдськими ткацькими підприємцями. За посередника між ними ґубернатор Північної Каролайни призначив суддю Тонсенда, який сподівається нарешті осягнути порозуміння.

Страйкарі заявляють, що вони можуть роспочати переговори про припинення страйку в тому разі, коли влада звільнить від переслідування представників їх юнії та взагалі провідників страйку. Суддя Тонсенд виїхав для переговорів з ґубернатором.

Плянований страйкарями масовий похід по місті в „Лейбор Дей" вони відкликали після переговорів з командантом національної ґвардії. Натомісць по вулицях спокійно проїхало 75 автомобілів, переповнених робітниками, що їхали до головної юнійної квартири, яка тепер керує страйком.

Під натиском судді Тонсенда шериф Адкінс, що прославився своїми арештами та переслідуваннями страйкарів, тепер стримується від переслідування їх і хоч має кілька варантів на арешти страйкарів, не арештує нікого.

НЕБУВАЛИЙ РУХ.

НА НЕДІЛЮ И ПОНЕДІЛОК ВИПАЛА ВЕЛИКА СПЕКА. МІЛІОНИ ЛЮДЕЙ ВИЇХАЛИ З МІСТА.

НЮ ЙОРК, 3 вересня. — Велика спека, що доходила до 92 степенів, а разом з тим неділя й „Лейбор Дей" спричинили небувалий навіть для Ню Йорку рух. Міліони мешканців міста виїздили з нього водою, залізницями й автами.

За одну добу через Голанд тунель пройшло 200,000 автомобілів з 1,000,000 пасажирів. На пять миль до тунелю увесь шлях був заставлений автами в кілька рядів. Мотористам доводилося довгі години чекати своєї черги для переїзду тунелем. Багато автомобілістів, не маючи надії за ніч проїхати через тунель, полишали свої авта в Джерзи Сіті, в Нюарку та инших ближчих місцевостях, а самі поїхали до Ню Йорку иншими шляхами.

На морі, в купелевих місцевостях, за день втопилося три особи. На Коней Айленд за понеділок приїхало 900,000 душ, а за три дні: суботу, неділю й понеділок на ньому побувало 2,100,000 душ. Всі инші купелеві місцевости також були переповнені до неможливости.

Всі залізниці Ню Йорку пододавали по кілька десятків специяльних потягів, що відвозили людей з Ню Йорку й привозили цілий вечір та цілу ніч до Ню Йорку. Цей рік рух осягнув небувалий ще рекорд на всіх шляхах, що ведуть до Ню Йорку.

МЕДВІДЬ ЗЇВ ДИТИНУ.

ВІННІПЕҐ (Канада), 3 вересня. — Пані Ґрорічук лишила дома своїх малолітних дітей, а сама понесла обід свойому чоловікови в поле. Коли вернулася до дому, то в хаті не знайшла своїх дітей. Пошукуючи їх, вона побачила біля фарми великого медведя, що доїдав її трилітню дівчинку. Двоє старших дітей утікли перелякані на сусідню фарму.

Думають, що голод вигнав медведя з пустарів до фарми в пошукуванню собі поживи. Цей випадок викликав серед фармерів велике занепокоєння.

ЕДИСОН ЗАХВОРІВ.

У НЬОГО ЗАПАЛЕННЯ ЛЕГЕНІВ, АЛЕ ЛІКАРІ КАЖУТЬ, ЩО ЦЕ НЕ ЗАГРОЖУЄ ЙОМУ СМЕРТЮ.

ВЕСТ ОРАНДЖ (Н. Дж.), 3 вересня. — Великий винахідник Томас Едисон тепер лежить хворий у себе дома. Кілька днів тому він застудився й зліг у постіль. Лікарі кажуть, що в нього обявилося запалення легенів, але в легкій формі, котре не загрожує його життю, не зважаючи на його старий вік.

АВТОМОБІЛЕВА КАТАСТРОФА.

ДВОЄ ВБИТО И ЧЕТВЕРО ПОРАНЕНО ПРИ ЗУДАРЕННЮ АВТОМОБІЛІВ.

ГАМОНД (Н. Дж.), 3 вересня. — Підчас зударення двох зустрічних автомобілів зістали убиті: пані Майо та її трилітня донечка. Поранені: Леон Манамула, пані Ґрул, її чоловік та донечка. Убиті й поранені є мешканцями Филаделфії.

ДУХОБОРИ ЗНОВА РОБЛЯТЬ „РАЙСЬКІ ПОХОДИ".

Якої півтори сотки членів російської релігійної секти духоборів у Нелсон (Британська Колюмбія) вибралися знова в „райський похід", у котрому всі мущини й жінки були зовсім наґі. Поліція арештувала їх і осадила в тюрмі. Їх родини домагаються їх випущення на волю, грозячи, що в противнім разі вони теж підуть на „райський похід".

СКІЛЬКИ ТЮРЕМ І ВЯЗНІВ Є В ТЕПЕРІШНІЙ ПОЛЬЩІ.

Звіт міністерства справедливости подає, що в теперішній Польщі є 333 тюрем. В році 1928 сиділо по тюрмах 29 тисяч 796 вязнів, з чого 816 малолітних.

НЕ ХОДИТИ В ЧУЖИЙ САД.

На Виленщині зайшло до саду Людвика Ленка двоє дітей і стали красти овочі. Власник зловив молоденьких злодіїв і так сильно побив їх, що один хлопчина вже помер, а другий бореться зі смертю. Як село довідалося про цей випадок, зібрались люде, пішли громадою до власника саду і хотіли зробити над ним самосуд. Поліція перешкодила цьому.

ВІЧНО ЧОГОСЬ ШУКАЮТЬ І НІЧОГО НЕ НАХОДЯТЬ.

Шукала тим разом польська поліція дня 17 липня в домі о. Михайла Чорнеґи, пароха Студінки в Калущині, і перетрусила цілу хату. В хаті не можна було нікому з домашніх рушитися з місця три години. Та і це зарядження нічого не помогло, а поліція відійшла з довгими носами, не найшовши того, що думала найти.

ПОЛЬСЬКІ СТУДЕНТИ І ФРАНЦУСЬКА ПОЛІЦІЯ.

Варшавська преса приносить звістку про дуже неприємний інцидент, який трапився студентам варшавської політехніки і проф. інж. Васютинському, що переїзджали через Париж. Наслідком якогось непорозуміння з кондуктором, який помістив їх у тісному ваґоні, кондуктор мав ударити згаданого професора і візвати поліцію, яка його побила до крови, закувала і посадила до вязниці. Також побила вона студента Джевецького. Варшавське польське студентство сильно схвильоване. Вже пішли протести й офіціяльні запити через амбасади та міністерства. Без дипльоматичних розяснень не обійдеться.

СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ ПАПІРОСКУ.

В Соколівці біля Косова живе жид-арендар, Гохвайс, який має сина в школах у Коломиї. На вакації приїхав син до батька в Соколівку. І бувби син щасливо перебув вакації в батьківському домі, якби не папіроска. Закурив собі малий Гохвайс у суботу папіроску, а коли це побачив старий Гохвайс, став ганьбити сина, що він не придержується старих приписів жидівської релігії, яка забороняє в суботу курити. Син не хотів послухати батька, заявляючи, що він і на далі буде курити також у суботу. Розгніваний старий гусит взяв тоді кусок заліза, що був під рукою, і так нещасливо кинув його в голову сина, що молодий Гохвайс на місци згинув.

СВЕН ГЕДІН ПРО СВОЮ ЕКСПЕДИЦІЮ В ПУСТИНІ ҐОБІ.

„Гамбурґер Нахріхтен" публікують інтерву зі Свеном Ґедіном про його наукову експедицію в пустиню Ґобі. Ця експедиція працює вже два роки й пять місяців, а має тревати ще два роки. В ній бере участь 22 учених. Зібрано великий археольоґічний матеріял з камяної доби, пороблено ріжні поміри, знайдено кістяки дінозаврів.

ЛІКВІДАЦІЯ ОДНОЇ ЦЕРКВИ НА ХОЛМЩИНІ.

До села Павловичі, пов. Грубешів, приїхали дня 29 липня, в понеділок, війт Стащук з писарем і 5 поліціянтами в год. 10-ій рано з Довгобичева, коли всі селяне були в полі, та розвалили давну православну церкву. Два дні пізніше приїхала поліція з робітниками і хотіла забрати матеріял, але люде не дали і хоронять його досі. Церква була запечатана, має 340 літ і велику археольоґічну вартість. Ситуація напружена.

ЖИДІВСЬКА РАДЯНСЬКА СОЦІЯЛІСТИЧНА РЕСПУБЛИКА.

Заступник голови ВЦВК-ту Смідович заявив, що на Далекому Сході в районі Біро- Біджана утворять в найближчому часі жидівську радянську соціялістичну республику.

ЩО ЗНАЧИТЬ СЛОВО „БЕЗПЛАТНО" У БОЛЬШЕВИКІВ?

Обіцювали большевики, що горожане С. С. С. Р. будуть користати безплатно з їзди залізницями. А тимчасом стало підвищують ціни на білети залізничі. Від 1. липня обовязує нова підвишка білетів.

ЕКСПЛЬОЗІЯ В МЛИНІ.

В одному великому млині в Амстердамі наступила експльозія, при якій загинуло 7 осіб, а 20 були тяжко поранені.

ТРІЙНЯКИ.

„Курієр Червони" повідомляє, що молода жінка в селі Ценжковіце біля Радомська породила трійняки. Дві дівчинки здорові та нормальні, а третя дитина не має уст, очей, носа та пальців у ніг. Забобонні селянки вірять, що така потвора прийшла на світ тому, що зближається якесь велике нещастя.

КРАДЕЖІ В ПОЛЬСЬКОМУ СОЮЗІ ІНВАЛІДІВ.

Снятинська поліція викрила ведені від довшого часу надужиття, обманства та крадежі, яких допускався в снятинськім союзі інвалідів його секретар Михайло Павловський. Павловський виставляв подвійні блвочки на одержані вкладки і так зібрав собі 6,000 зол. Крім цього взяв собі з грошей союза 11,558 зол. Павловського арештували.

ВБИЛИ ЦІЛУ РОДИНУ.

В ночі з 30. на 31. липня в Рачкові (пов. Городенка) вбито Петра Мадригу, його жінку Парашку, Анну Горох і її 5-літнього синка Петра. Вбийник кинув тіло Петра Мадриги у криницю, а інших залишив на місці злочину. Підозріння паде на Мадригового сина, якого й арештували. Ведуть слідство.

З ЦІКАВОСТИ ПІДПАЛИВ БОЧКУ ВІД СПІРТУ.

Петро Букачівський з Озерян підійшов на стації в Борщеві до 6 бочок від спірту Павла Фл. Сапіги з Більча Золотого, з цікавости відкрив залізну затичку одної бочки та приложив... горіючий сірник, щоб дізнатися, що в ній є. Ґази, що назбиралися в бочці, вибухнули та попарили Бучаківському руку, лице й чоло. Відірваний від бочки залізний обруч ударив коня Бучаківського в голову й убив його на місці.

ОГРАБИЛИ НОВОБРАНЦЯ В ПОЇЗДІ.

В поїзді на шляху Теребовля-Тернопіль три подорожні предложили новобранцеві Ант. Солникові з Козачівки (тепер. Окопи св. Трійці, пов. Борщів), щоби грав із ними в карти. Коли Солник не хотів, побили його та забрали в нього пять золотих. Саме тоді поїзд вїздив на стацію Микулинці-Струсів і напасники вскочили до поїзду, що їхав до Тернополя. Поліція арештувала як підозрілих у цьому ограбленні Руд. Качана з Тернополя та Герша Фішбайна з Хоросткова. Третій напасник утік, але з річей, які оставив у ваґоні, поліція устійнила, що це був фаховий картяр Радишец Шулім із Хоросткова.

ПЕРЕСЕЛЕННЯ ЗВІРЯТ.

Не тільки люде, але також звірята переселюються і часто відбувається завзята боротьба між переселенцями та старими мешканцями. Наприклад щурі з Азії свого часу переселилися до Европи й майже винищили первісну европейську породу щурів. Тепер відбувається нове цікаве переселення. З Порт-саіду повідомляють, що в Середземнім морі зявилися велитенські краби та омари, які передтим водилися лише в Індійському океані та Червоному морі. Коли прокопано Суезький канал, краби та омари розпочали свою мандрівку по ньому. Їм треба було 30 літ, щоби з Червоного моря через Суезький канал дістатися до берегів Єгипту. Натомісць давніші раки та краби тепер мандрують на північ Середземного моря.

ВБИВСТВО З ПІМСТИ.

На дорозі в присілку Забіря біля Камінки Струмилової вбито в ночі Литвина Олексу, 25-літнього парубка з Ясениці Руської. Слідство виявило, що Литвина вбили його суперники, як він вертав від своєї нареченої. Поліція арештувала підозрілих у вбивстві Івана Кнару, Мих. Ковалюка із Забіря та Ст. Крука з Ясениці Руської.

ПОТОНУВ ПРИ КОПАННІ ТОРФУ.

Восьмилітній Василь Шкраба з Оглядова при копані торфу на леваді біля Оглядова (пов. Радехів) упав у воду й утонув. Тіло видобули з води.

ПОСТРІЛЕНИЙ ЗА ЗБИРАННЯ АФИН.

Лісовий практикант Тадей Немец постріляв двома вистрілами з дубельтівки в лісі між Столпином і Чанижем (пов Камінка Струм.) Павла Лукіянівського зі Столпина підчас збирання черниць. Раненого в плечі Лукіянівського відвезли до шпиталю у Львові.

НАПАДИ АРАБІВ НА ЖИДІВ ВІДНОВИЛИСЯ

АРАБИ НАПАЛИ НА ХРИСТІЯНСЬКЕ ПОСЕЛЕННЯ. АНҐЛІЯ ЗБІЛЬШИЛА СВОЮ ФЛЬОТУ БІЛЯ ПАЛЕСТИНИ. АНҐЛІЙСЬКЕ ВІЙСЬКО ЗАХОПИЛО 1,000 АРАБІВ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина), 3 вересня. — Британські війська оточили й захопили в полон 1,000 узброєних Арабів, що готувалися до нового нападу на Жидів в місті Ґібін між Назаретом і Тиберією. Думають, що цей відділ Арабів прибув сюди з французької Сирії. Зі Сирії повідомляють, що арабський емір Фаур підняв повстання Арабів і стягає свої войовничі племена на палестинському кордоні. Проти нього Анґлійці вислали свої війська з тенками та літаками, щоби не допустити Арабів до нападу на Палестину.

Недалеко Бейзану Араби напали на християнське поселення й розграбили та знищили його. Підчас нападу багато християн поранено та вбито. Повстанський рух серед Арабів-бедуїнів поширюється на нові, віддалені місцевости й треба сподіватися дальших їх нападів на не-магомеданське населення.

Анґлія збільшує свої воєнні сили в Палестині. До палестинських портів прибули нові військові кораблі, котрі весь час стережуть берег Палестини, щоб Араби не одержували з моря підмови в людях та зброї. Анґлійські війська виселили американських громадян, що мешкали в Сайветі й Гайфі, де жидівські частини Араби геть зруйнували. Великі арабські банди виявляють активність на північ від цих міст і загрожують вирізати решту жидівського населення.

Думають, що магомеданський головний священик Великий Муфтій став виною повстання Арабів проти не-магомедан. Спір і боротьба за Стіну Плачу послужили лише посередньою причиною повстання Арабів, міжтим як дійсні причини криються глибше, в релігійнім та національнім антаґонізмі. Жидівські лідери обвинувачують анґлійське правительство за те, що воно не приняло раніше відповідних мір охорони порядку й не проявило відповідної активности, коли повстання Арабів виникло. Американська сіоністична орґанізація говорить, що Великий Муфтій попереджав про можливість повстання Арабів, але разом з тим вони обвинувачують його в заініціюванню останнього повстання Арабів.

Серед магомедан зростає огірчення, що всі домагання магомедан іґноруються. Це підливає більше оливи в пожежу повстання.

ЗНОВУ НАПРУЖЕННЯ.

КИТАЙ ВІДКИНУВ ПРЕДЛОЖЕННЯ РОСІЇ. СУТИЧКИ НА НА МАНДЖУРСЬКОМУ КОРДОНІ ВІДНОВИЛИСЯ.

МУКДЕН (Манджурія), 3 вересня. — Нанкінське правительство відкинуло вимогу російського правительства про призначення головним управителем Східно-Китайської залізниці Росіянина. Це привело до нової активности на сибірсько-манджурському кордоні.

Російська артилерія обстрілювала деякі пограничні китайські місцевости. Китайці відбили від Росіян раніше ними захоплене поселення Туґнін, але російські війська захопили в свої руки Ванґнінґ. Льокальні сутички між Китайцями і Росіянами тривають далі.

ЗА ОБЕЗЗБРОЄННЯ ВСІХ ДЕРЖАВ.

МЕК ДОНАЛД ГОВОРИТЬ, ЩО АНҐЛІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ БУДЕ МАТИ ВПЛИВ НА ВСІ СВІТОВІ ДЕРЖАВИ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 3 вересня. — Прибувший сюди на засідання Ліґи Націй анґлійський премієр-міністер Мек Доналд уділив інтерву кореспондентам світової преси. У свому інтерву він зазначив, що порозуміння між Америкою та Анґлією в справі морського обмеження зброєння буде мати далекосягле значіння й на инші світові держави. З порозуміння між Америкою та Анґлією буде можливо досягти порозуміння в справі обеззброєння инших держав, не лише морських, але й сухопутних.

Своїй поїздці в осени до Вашинґтону на побачення з президентом Гувером він надає величезного значіння й сподівається, що ця поїздка положить підстави до дійсного порозуміння між двома державами-велитнями.

НАБЛИЖАЄТЬСЯ ДО ЕВРОПИ.

„ҐРАФ ЦЕПЕЛІН" ВЖЕ МИНУВ АЗОРСЬКІ ОСТРОВИ. ЛЕТИТЬ ЗІ СКОРІСТЮ 80 МИЛЬ НА ГОДИНУ.

ПАРИЖ (Франція), 3 вересня. — Одержано відомости з „Ґрафа Цепеліна", що він уже минув Азорські острови й наближається до берегів Франції. Правительство дало роспорядження всім військовим кораблям пильно слідкувати за летом повітроплава, щоби кождої хвилини бути готовим дати йому допомогу, колиб її було потрібно.

„Ґраф Цепелін" летить пересічно зі скорістю 75 миль на годину, а часами й 80. Ним керує помічник Екенера, Леман, бо Екенер тепер лишився в Америці. Це також дуже вправний офіцир німецької повітрової фльоти. Він підчас війни командував пятьма німецькими військовими повітроплавами й одного часу бомбардував Лондон з німецького цепеліна.

УБИВСТВО НА МОРІ.

СЕВІЛЯ (Еспанія), 3 вересня. — Сюди приплив на маленькому човні 86 стіп довжини д-р Франческо, котрий відплив 21 липня з Ню Йорку до Европи. В дорозі він застрілив матроза, який з ним плив. Франческо та його сопутник багач Лопез, який забрався до човна в Ню Йорку непомітно для Франческа, говорять, що матроз застрілений тому, що хотів ножем убити Франческа.

Тепер Франческо й Лопез арештовані й знаходяться під судовим слідством.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA". P. O. BOX 346. JERSEY CITY. N. J.

ЗАВОРУШЕННЯ В ПАЛЕСТИНІ

У Палестині вибухли заворушення, які досі вже коштували життя сотки людий, переважно Жидів. По всьому світі йдуть тепер жидівські протести проти палестинських погромів.

Яка основа сих заворушень?

Палестину Жиди вважають колискою свого народа й своєї религії. Колись вони там мали й своє царство. Та від майже двох тисяч літ вони розбрилися з Палестини по світі, лишивши в рідному краю тільки маленьку жмінку людий. У світі вони щастя не найшли й в середині 19. століття серед них виросла думка, щоби назад вернути в Палестину й назад оснувати там жидівське царство. Сей рух, званий сіоністичним, спершу вважався чистою фантазією без ніякої можливости здійснення. Аж по закінченню Великої Війни Анґлія, щоби дістати Палестину під свій протекторат, проголосила, що вона попирає думку сіоністів та вважає слушним, щоби Палестину перемінити на „рідний край", „гом ленд", для Жидів. Стали Жиди з усіх усюдів зїздитися до Палестини. Хоча йшли туди головно ті, що не могли прожити в других краях, все таки провід вели ті, що вірили в відбудованне в Палестині жидівського царства, себто жидівські релігійні фанатики та горячі жидівські патріоти.

Як відомо, религія була у давнину найсильніше громадянське чувство. Нині націоналізм так само сильний. Коли злучити религію з націоналізмом, дістається фанатизм релігійно-націокалістичний, з яким другим народам тяжко погодитися. Жиди, відбудовуючі жидівське царство в Палестині, стрінулися з подібними до себе Семітами, Арабами, в яких религія й націоналізм теж сплетені в один завзятий фанатизм. Араби до того почитають Палестину до певного степення теж за колиску своєї віри, бо Магомед признавав Мойсея й Христа за пророків Алага. Наконець, вони в Палестині більшість. Тепер їх там чотири рази більше, як Жидів.

Араби протестували проти „жидівського національного дому" в Палестині. Ліберальний тижневик „Нейшен" перечисляє цілий ряд арабських протестів. Вони протестували в 1917. році. Відтак в 1922. Відтак в 1923. бойкотували вибори. Висилали без упину делеґації до британійської мандатової комісії, до Ліґи Народів. Анґлія мовчала, Ліґа Народів мовчала. Кілька разів були в Палестині протижидівські заворушення. Араби не хочуть дати видерти собі того, що вони посідають. Вони не бачать основи, чому вони, що становлять чотири-пяті частини населення краю, мають уступати місце другугому народови, що від віків покинув сей край.

ПОЛІТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНЦІВ ПІД ПОЛЬСЬКОЮ ЗАЙМАНЩИНОЮ.

(Оригінальна допись зі Львова).

(Продовження)

Українське Національне Демократичне Обеднання.

В липні 1925 року прийшло до обеднання національно-українських груп в одну політичну партію УНДО, а саме: Трудова Партія з обома відламами, волинська ґрупа, що гуртувалась коло українських послів Хруцького й сенатора Черкавського, як теж партія народної роботи, отже Заграва, зіллялись в одну партію під назвою Українське Національне Демократичне Обеднання. На конститууючім зїзді ухвалено теж політичну плятформу того обеднання, оформлену, в ряді політичних резолюцій. З цих резолюцій важнішими являються слідуючі:

що Ундо стоїть на становищі національної єдности всього українського народу та змагає до здобуття соборної української незалежної держави на всіх українських територіях.

Ундо не узнає ніяких міжнародних актів, якими поділено українську територію поміж окупантів, а саме: акту березневого, ані теж рижського договору, тому, що вони заключені проти волі українського населення.

В четвертій політичній резолюції зясовує Ундо своє відношення до Радянської України, як слідує:

Хоча сучасний устрій Радянської України, не покривається з ідеольоґією УНДА, то всеж таки Ундо вважає Радянську Україну етапом до соборної незалежної української держави, яка зреалізується під прапором свідомих мас всього українського народу.

Ту політичну плятформу задержало Ундо аж до сьогодня, чого доказом є промова голови партії Дмитра Левицького в польському соймі дня 29 березня 1928 року, де він сказав, що опираючись на традиції і на існування соборної української держави, ствердженої актом четвертого універсалу Центральної Ради з 22 січня 1928 року, як теж актом створення Української Національної Ради в Галичині з 19 жовтня 1918 року, а вкінці актом злуки з 22 січня 1919 року, **що найвищим ідеалом українського народу є соборна самостійна українська держава, всі міжнародні акти, якими подоптано право самовизначення українського народу, уважаються як акт насилля, якого український нарід николи не призна.**

Підтвердженням тої політичної плятформи УНДА являються теж резолюції Народного Зїзду, що відбувся 25/12, 1928 року у Львові. З політичних резолюцій заслугує на увагу друга резолюція, в якій стверджується, що:

в сучасному історичному моменті зарисовується на обрію світової політики тенденція творити політичні бльоки ґльобального характеру, яких реалізація може спричинити основні зміни в політичній констеляції Европи.

Обовязком українських політичних чинників на всіх землях і на еміґрації є довести до порозуміння й координації своїх змагань для здійснення основної мети української нації.

Зїзд стверджує, що за кордоном на українських землях в межах Радянської Соціялістичної Републики відбуваються національні процеси далекої історичної ваги й назрівають національні сили, що скорше чи пізніще віддадуть на всіх українських землях суверенні права українському народові. Західна вітка українського народу орієнтується на ті сили, дорожить ними й слідкує за невпинною боротьбою своїх східних братів з московською політичною, культурною й економічною суприматією.

Народний Зїзд осуджує політику тих наддніпрянських чинників, що на міжнародній арені, а зокрема в Польщі, є сліпим знаряддям в руках політичних ворогів українського народу й на спілку зі заінтересованими в фактичному поневоленні нашого народу чинниками підготовляють так звану інтервенцію.

Народний Зїзд протестує проти всякої інтервенційної політики чужих непокликаних чинників, та їй противиться.

Так теоретично представляється політичний напрям Унда. В практичній політичній діяльности Унда є все таки певна політична розбіжність і певне вагання та певний ухил від прінціпіяльного становиська. Автономістична ґрупа, яка прибрала тепер плащик реальних політиків, не зійшла ще з політичної арени і все ще в Унді, хоч в меншости, але має певний голос. Виявом таких угодових тенденцій треба вважати виступ Володимира Бачинського в 1926 році та його поїздки у Варшаву. І хоч Бачинський покінчив самовбивством, коли побачив, що його політична лінія потерпіла цілковите фяско, то всеж таки його політичні приклонники в партії Унда перебувають дальше. Речником автономістів в Унді й як не голосних, то бодай скритих приклонників угоди з Польщею являється Володимир Охримович, Федь Федорців, який в послідних часах почав орієнтуватися на Совітську Україну, Ярослав Олесницький, Дамян Лопатинський і Говикович.

Відзеркаленням такої розбіжности в Унді є хочби промова Дмитра Левицького в соймі, в місяці червні 1928 року, в якій в одному місці ставиться він неґативно до польської влади, а в другій, покликуючись на тягарі, що їх український нарід поносить в користь польської держави, домагається рівного трактовання українського народу з иншими народами. Цей сам закид можна теж зробити голові партії в його виступах на міжнародній арені, де він з початку поставився крайно неґативно до польської держави, а коли приїхав до краю, то під натиском атаків польської преси, як теж несправджених поголосок про заміри репресій польської влади супроти Унда, старався в польській часописі Епока замазати перше враження. Вагання між прінціпіяльною непримиримою до Польщі політикою, а так званою реальною, що її накидає щоденне життя й боротьба з польською займанщиною, п казують, що в Унді нема одноздности та що навіть в тактиці є певні ріжниці, що ріжниця поглядів панує між правим та лівим крилом партії. Послідний Народний Зїзд приніс в теорії побіду лівиці, значить крилови непримиримому супроти Польщі, однак угодових тенденцій в партії він цілком не міг затерти. Ріжниці ті існують дальше і sine ira et studio треба сказати, що є поважні небезпеки, що скорше чи пізніще прийде до розбиття тої партії.

Українське Національне Демократичне Обеднання належить до найчисленніших політичних партій на західно-українських землях. У виборах до польського сойму вибрала партія 25 послів і 9 сенаторів. На лісту Унда (18) впало 660 тисяч голосів.

(Дальше буде)

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1919 р.

(60)

Я віддав свою автодрезину членови Директорії Макаренкові, бо він страшенно хвилювався й усе поспішав виїхати туди, де був С. Петлюра, бо вірив, що там нема небезпеки для його „драгоценнейшого" життя. Тікаючи з Тернополя, він гнав автодрезину з такою швидкістю до ст. Борки Великі, що зіпсував мотор на ній. Собі я лишив з якоїсь технічної частини коня, бо не довіряв ні автомобілеві, ні не міг покладатися на инші засоби пересування. Стара звичка кіннотчика взяла своє й коли я побачив на стації приготованого коня, тоді вже був певним, що можу лишатися якнайдовше тут, не боячись попасти в руки Поляків. Наступала ніч. Недалеко від Тернополя з польської сторони небо палало загравою пожеж — то Поляки палили українські села, українські хати та українське добро. Залізничники на мою вимогу робили зусилля, щоби якось видістати вагони з набоями зі збаражського „тупика", але не могли нічого зробити. Нарешті десь запівніч прийшло повідомлення, що вже польські передові частини появилися в Тернополі. Годі було сподіватися тепер вивезти набої. Я наказав залізничникам підпалити вагони в збаражському „тупику", щоби Полякам не дісталися набої та инші військові припаси, які там були, а сам на коні виїхав зі стації до міста, стараючись триматися ближче шляху з Тернополя на Березовицю Велику, Борки Великі і т. д. Десь по півночи почув вибух, а потім побачив заграву пожежі. То горіли вагони на Збаражському „тупику".

Майже одночасно я почув здалека пісню польських жовнірів. Скоро побачив в одній з бічних вулиць, як в пітьмі проходили перші польські жовніри, крадучись обережно по вулицях. Я поволі рушив конем з Тернополя, стараючись найближче триматися залізничого шляху. У місті було тихо, як у могилі, тільки все голосніше ставало чути пісню переможців, та виття пса, що мабуть вирядив у далеку дорогу свого господаря. Сум охопив душу.

Уже світало, коли я прибув до першої півстації, де стояв український ешалон з державною скарбницею та иншими установами. Польська артилерія обстрілювала залізницю й стрільна її вже рвалися яких пів кільометра від ешалону. Це викликало страшну паніку в нім і багато цивільних урядовців уже маширували здовж залізничого шляху в напрямі на Борки Великі. Тут трапився паротяг і при помочі його пощастило вихопити звідти державну скарбницю та кілька инших вагонів. Тіж вагони, що лишилися з ріжними державними документами й майном, були підпалені.

З цим ешалоном я прибув до ст. Борки Великі. Тут до мене звернулося відразу кілька осіб зі скаргою на непорядки й плутанину, яку роблять ріжні начальники при відправці ешалонів далі в напряку на Волочиська. Ешалони з потрібним військовим майном, зі стрільнами й т. п. лишалися позаду, а вперед старалися перевезти ешалони з ріжними цивільними „міністерствами", ріжними урядами, зі жінками та дітьми. Спеціяльного начальника евакуації не було, а командант стації нічого не міг зробити, бо скрізь знаходився якийсь „старший" начальник, що все робив на свою відповідальність та на своє ризико. Найбільше докучала командантові жінка члена Директорії Макаренка та якась його приятелька, що все з великим числом ріжних приятелів та кревних їздили з ним у вагоні. Ця директорська родинка все вимагала собі спеціяльного паротягу, спеціяльної охорони й позачергової відправки, або навіть старалися керувати всією евакуацією.

Щоби припинити хаос, я призначив інспектора постачання М. Тележинського начальником евакуації в районі стації Борки Великі й наказав йому ні з ким не церемонитися. Коли треба, то арештувати й передавати судови всякий елемент, що втручається в не своє діло, або сіє паніку. Впершу чергу була приборкана родина члена Директорії Макаренка. Він сам, не витримавши страху, що його Поляки захоплять, або скорше боячись їх обстрілу, рішив на автомобілі виїхати до С. Петлюри, але й тут йому не повелося, бо був арештований патрулями, які Тележинський виставив на шляхах, що йшли від Борок в ріжні сторони. Річ у тому, що багато українських шоферів тікали з державними автами або до Поляків, або до большевиків, хто до кого більше мав симпатій. Щоби запобігти цьому, були поставлені спеціяльні патрулі, через які ніхто без дозволу команданта стації Борки Великі не міг переїхати.

На один з таких патруль напоровся й А. Макаренко. Козаки й старшина не знали його з лиця й, не зважаючи на його протести та заяви, арештували та привезли до стації. Тут виявилося непорозуміння й на смерть переляканий член Директорії одержав від команданта перепустку та дозвіл їхати, куди йому треба. Скоро довелося призначити на кождій стації від інспектури начальників евакуації й завдяки їх старанню та енерґії пощастило врятувати від Поляків рештки військового майна, так потрібного для армії, а не рятувати ріжні пасажирські вагони з „урядовцями" та їх родинами й приятелями. Це може було й жорстоко та не гуманно зі загально людської точки погляду, але війна має свої закони й відповідно їм доводиться поступати, не рахуючись ні з гуманністю, ні з чоловіколюбством. Так саме не довелося числитися з тим, що була ображена особиста амбіція члена Директорії, а особливо його родини та приятелів, які завжди оточували А. Макаренка й були тим джерелом, яке росповсюднювало ріжні таємні рішення Директорії, чи уряду.

Це був своєрідний „політичний" сальон, але найнизшої марки та найпримітивнійший, яким бувають сільські хати, де сходяться баби трохи „язика почесати", тому й у своїй дальшій діяльности я завжди старався не давати інформацій членові Директорії Макаренкові, які не повинніб бути росповсюдженими. Вже пізнійше в Камянці Подільському свої інспекторські звіти про становище на фронті, чи про які инші справи таємного характеру, я давав С. Петлюрі лише у відсутности членів Директорії Макаренка та Ф. Швеця. Швецеві не було чого говорити, бо його мало що обходило й від того, що він знав, чи не знав якоїсь справи не було жадного впливу на розвязання певного питання. Тому С. Петлюра не лише згодився на моє прохання, щоби я давав звіти лише йому віч-на-віч, але й сам заявив, що так буде краще.

Нарешті Поляки своїм наступом притисли український державний центр до самого Збруча. Галицька Армія все відходила на південь, а Поляки все підходили ближче до нас. Проти них ми не мали жадної оборони. Коли всі наші ешалони й штаб армії зібралися на ст. Богданівці, утворилася така ситуація, що польські гарматні стрільна перелітали через наш державний центр, а оперативний відділ штабу, що був ближче до Збруча, знаходився під обстрілом большевиків, які міцно обсадили Волочиська. Здавалося знову, що години нашого центру були почислені. Досить було Полякам кинути пару ескадрон кавалерії на нас, щоби зліквідувати нас остаточно.

Найгрізнійша ситуація була після 1. червня. Тоді стало для нас ясним, що коли третього червня не візьмемо Волочиськ і не почнемо перекидати свої ешалони з майном та з установами на той бік Збруча, то тоді все дістанеться в руки Поляків. Нарешті Запоріжська Січ Божка розрухалася й підтягнулася до Підволочиськ, готуючись до атаки большевиків. Під командою Омельяновича-Павленка був зорґанізований спеціяльний військовий відділ, зложений зі старшин та урядовців штабу, а також з урядовців ріжних міністерств та інституцій. Цей збірний відділ, як міг, так і пішов до бою з большевиками в той самий час, як Запорожська Січ почала свої атаки на Волочиська. Треба сказати, що тут Запорожська Січ проявила велику боєздатність і хоробрість. По тяжкому і завзятому бою вона нарешті вибила большевиків з Волочиськ і перейшла Збруч. В той самий день частини Запорожського Корпусу атакували стацію Чорний Острів і, після страшного й завзятого бою з большевиками, захопили стацію в свої руки. Таким чином відразу залізниця від Волочиськ майже до Проскурова попала в українські руки й під обстрілом Поляків почалася поспішна перевізка українських ешалонів на Придніпрянський терен.

Разом з тим почався наступ инших наших дрібнійших частин, що стояли над Збручем. Спочатку наступ пішов щасливо, але невелика ґрупа полковника Шандрука під Орининном була розбита й відступила. Положення на Збручі врятувало те, що туди був призначений на команданта дивізії, яку він почав формувати, молодий та енерґічний тоді ще капітан, О. Удовиченко. Він зі своєю на скоро сформованою дивізією сфорсував ріку Збруч й скоро захопив Камянець Подільський. А в той час у нас розпочалися бої за Проскурів.

(Дальше буде).

НА ТЕМИ ДНЯ.

ПІДПАНКИ РАДІЮТЬ.

Москвофіли большевицького табору, що звуться підкомісарчуками, радіють з „успіхів індустріялізації радянського союза". В цьому вони вбачають дуже корисні наслідки для українського народу. Навіть вказують на те, що ріжні американські буржуазні газети вже признають комуністичні „індустріяльні" успіхи в Росії.

Так, чужинці-капіталісти можуть радуватися цьому й признавати „успіхи большевицького соціялістичного господарства", **бо вони до своїх оцінок і висновків підходять з точки інтересів свого капіталу, а ми підходимо з точки інтересів українського селянина та робітника.** Тому й оцінка „московсько - комуністичних успіхів" на Україні у нас ріжниться від оцінки її хижаками світового капіталу, з яким так хочеться большевикам ближче порідниться. З таким же захопленням ті буржуазно-капіталістичні газети пишуть про економічний розвиток Польщі, про підвищення продукції бориславської нафти, про збільшення вивозу ліса з Карпат та з Волині, про змінення сільського господарства і т. п. Нас це, як бачать самі американські большевицькі підпанки, не тішить і не радує так, як воно тішить буржуазно-капіталістичну пресу та ріжних польських підпанків, бо ми знаємо, що від цього українським трудячим масам в Польщі не лекше. **Українські землі, окуповані Польщею, визискуються Варшавою так само, як українські землі під окупацією червоної Москви визискуються Москвою.**

Отож кожне збільшення продукції в добуваючій промисловости, чи в оброблюючій, дає користь лише окупантам та змічнює їх економічну силу, але зовсім не народнім масам. За бориславську нафту луплять грошики через Варшаву чужі капіталісти-визискувачі й коли вони тепер хвалять большевиків, то очевидно думають, що вже наступає час, коли вони можуть через Москву визискувати український вугіль, марганець, залізо, продукти сільського господарства та взагалі діставати ріжні сировці, що большевицькі комісарі стягнуть з українського селянина.

Нема чого замилювати очі, що відбудовуються великі „соціялістичні" господарства. Це ж ніщо инше, як організація нових державних поміщицьких господарств, з яких трудячому народови України стільких користи, як в Польщі з панських земель, або в бувшій Росії було з поміщицьких та державних господарств. Правда, держава мала з них великі зиски, бо вони давали їй збіжжа для експорту. Лише московські підпанки можуть радіти з того, що Москва економічно скріплюється на Україні, а не ті, кому дорогі інтереси українських трудячих мас. Тай про те скріплювання й про „пятилітній плян соціялістичного господарства". а він уже не перший, можна сказати словами поговірки: "Не кажи гоп, поки не перескочиш".

Одне читачі „Свободи" мусять завжди памятати, що Придніпрянська Україна знаходиться під московською окупацією так саме, як Західна Україна під Польщею, чи Бесарабщина під Румунією, або Закарпаття під Чехословаччиною. Тому й треба міряти все, що робиться на тих землях, одинаковою міркою й не радуватися, коли хто з них закріплюється на українських землях та „споряджує туди машини" для ліпшого успішнішого визиску українського народа. Ось тому й „Свобода" не захоплюється тим, що навіть ріжні акули міжнародного капіталу вже розхвалили свого рота на українське добро та на працю українського селянина й робітника, а щоби дістатися до нього, треба йти через Москву. Тому вони й хвалять Москву й радіють її „успіхові", бож у кожному гнобителі й окупанті вони знаходять найвірнійшого свого союзника, а „українські" комуністичні підпанки подають їх похвалу як приклад, гідний наслідування. Але це приклад не для нас, а для тих підпанків, яких пани увесь час ідуть по слідам своїх учителів визиску й гноблення працюючих мас, по слідам світового хижацького капіталу.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Збори вчителів.

В серпню дня 13-го і 14-го с. р. відбулися в Нюарку, Н. Дж., дякоучительські конференційні збори, на які прибули дякоучителі зі стейтів: Ню Йорк, Ню Джерзи, Пенсильвенія і Конетикот.

Подібні збори відбулися 20 і 21 серпня с. р. в Шамокін, Па., для дякоучителів інших стейтів.

Наради відбувалися головно про рідну школу в Америці. Це є доказ, що дякоучителі зрозуміли завдання української школи. Приходить черга на родичів, щоб і вони пробудились зі сну байдужности та подбали про українську школу більше як дотепер.

Всякі старання й змагання дякоучителів про піднесення українського шкільництва в Америці не придадуться нанівець, коли родичі не будуть почуватися до обовязку пійти в цій справі дякоучителям на поміч. Байдужність, а ще в шкільній справі, наносить необчислену шкоду, і то не тільки дітям, але й цілому українському народови.

Тому приготовляймо себе, як учителі так і родичі, до тої важної праці навчання й виховання дітей. При цім позволю собі звернути увагу родичам: приготовляючи дітей до школи, не послугуйтеся страхами, а радше заохотою.

Страх не є ані системою, ані помічю у веденню науки, чи у вихованню дітей. Навпаки, страх стається перешкодою в науці. Крім того родичі повинні все памятати, що слова, сказані ними дітям проти школи чи учителя, позістають в памяти дитини дуже довго. І буває, що найкраще ведена школа й найлішпий учитель не всилі увільнити дитини від злих думок про школу й учителя, які засіяли несвідомі родичі. Тому, коли говорите з дітьми про школу, про учителя, висловлюйтеся як найкраще, хоч би той учитель був вам особисто немилий. Коли так будуть родичі поступати, прийдуть з великою помічю учителям у веденню науки, з чого буде користь їх власним дітям і нашому народови.

Иосиф Буката,
Перт Амбой, Н. Дж.

ВАЖНЕ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ БАТЬКІВ У НЮ ЙОРКУ.

Вписи дітей до Української Народної Школи при 14-ій улиці в Ню Йорку відбудуться від 6 до 8 години вечером в днях 5, 6 і 7 вересня ц. р. (четвер, пятниця і субота) в школі при Укр. Православною Церквою в Ню Йорку (334 EAST 14 ST).

202,5-6

Ворожка: Пані, бачу між вашими знакомими одного гарного пана. Темний...

Пані: Ні, він білявий!

Ворожка: Дайтеж мені пані скінчити. Темний є колір його одягу, але волося в нього біляве.

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(41)

Субота, 18. мая 1929.

Конвенційні наради отворив предсідатель в присутности усеї президиї в годині 8-мій рано. Задля ощадження часу на поставлене і поперте внесене ухвалено не читати спису делегатів.

По сім приступлено до дискусії над рефератом гол. предсідателя Т. Гриців в справі конвенцій. До голосу записались делегати отсих відділів: 155, 56, гол. радний Михальчук, 76, 210, 102, 233, 29, 401, 14, 35, 177, 97, 42, 183, 301, 307, 74, 226, 23, 182.

Делегати в більшости висказувались проти введення пропонованої системи конвенцій.

На поставлене Д. Капітулою, дел. від. 7, внесенне, попертe Мих. Лопушанським, дел. від. 274, ухвалено замкнути дискусію над пропозицією і приступити до денного порядку.

Дальше в імени статутової комісії реферував секретар сеї комісії в справі зміни і поправи отсих параграфів:

Пар. 10-тий комісія пропонує, щоб звучав:

Пар. 10. Коли головний екзекутивний комітет проголосить Конвенцію звичайну або надзвичайну, кождий відділ має сейчас приступити до вибору делегатів і їх заступників, до котрих відділ є управнений. **Вибір делегатів і їх заступників має відбутися на протязі 60 днів від дня проголошення Конвенції.** Всі делегати і їх заступники мають бути вибрані на одним звичайнім мітінґу відділу, більшістю присутних голосуючих членів.

До голосу в справі сего параграфу записались делегати слідуючих відділів: 35, 7, 29, 293, 253, 270, 142, 230, 62, 130, 233, 142, 238. В дискусії над сим параграфом декотрі делегати домагались, щоб полишити вільну руку відділови, чи він буде вибирати делегата на звичайнім чи на надзвичайнім мітінґу. Та по поясненню гол. секретаря, Р. Слободяна, що вибір на одним з двох звичайних мітінґів є практичнійший, бо надзвичайний мітінґ може бути скликаний тільки з певної групи членів, на поставлене М. Косоноцьким, дел. від. 270, внесенне, попертe Іваном Гриступою, дел. від. 253, ухвалено приняти 10-тий параграф, як його предложила статутова комісія.

По сім з ініціятиви делегатів вивязалась дискусія над параграфом 12-тим, а іменно над одноріччним членством делегата в даним відділі. По короткій дискусії на поставлене Оленою Щорлюк, дел. від. 216, внесенне, попертe Михайлом Буреєм, дел. від. 218, ухвалено параграф 12-го не зміняти.

Пар. 16-тий комісія пропонує доповнити, додаючи уступ б), який має звучати:

Пар. 16. б) **Кождий відділ, котрий має менше як 25 членів, може злучитися з другим відділом, котрий також має менше як 25 членів, і коли оба злучені відділи відносно вибору делегата будуть мати не менше як 25 членів, мають право на вибір одного делегата. В тім случаю, колиб такі відділи знаходилися далеко оден від другого, відділови, котрий має більше число членів, прислугує право на делегата, а відділови з меншим числом членів на заступника, або після їх власної угоди. Для загального відома головний екзекутивний комітет враз з оголошенням Конвенції має проголосити усі малочисленні відділи і адреси їх урядів для взаїмних порозумінь відносно вибору спільного делегата.**

По короткій дискусії, в якій забирали голос делегати слідуючих відділів: 7, 142, 239, 29, 122, 72, 23, 230, 217, 275, 233, 301, 270, 401 на поставлене Мих. Колодієм, дел. від. 108, внесенне, поперте Іваном Приступою, дел. від. 253, ухвалено приняти додаток до параграфу 16, а іменно уступ б), як предложила стат. комісія.

Дмитро Капітула, дел. від. 7, пропонує, щоби змінити самий параграф 16, в тім дусі, щоби дати кождому відділови на кождих 25 членів один голос. Після висказання опінії статутовою комісією, сю пропозицію відкинено голосованием делегатів.

(Дальше буде).

НОВІСТЬ! ГАМТРАМК, ДІТРОЙТ, МІШ., І ОКОЛИЦЯ! НОВІСТЬ!

ТОВ. ІМ. МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА, ВІД. 94 У. Н. Союза.

— буде —

ПОСВЯЧУВАТИ ДВА ПРАПОРИ

УКРАЇНСЬКИЙ І АМЕРИКАНСЬКИЙ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 8-ГО ВЕРЕСНЯ 1929 РОКУ

В СІЧОВІМ ГОРОДІ 9-тія МИЛІ DEQUINDRE УЛ.

ПІСЛЯ СЛІДУЮЧОЇ ПРОГРАМИ:

1. Полева Служба Божа і відправа панахиди по померших членам нашого відділу, — відправить отець Побуцький.
2. Посвячення Прапорів.
3. Урочисте переданне Товариству американського Прапора з виголошенєм промови місто-прокуратором повіту Wayne, Mr. Philip Neudeck.
4. Урочисте переданне Українського Прапора.
5. Вязанне стяжок представниками Товариств і Кумами.
6. Вязанка українських національних танків зі школи Василя Авраменка під проводом Івана Іванчука.
7. Вязанка українських пісень національним хором Думки під управою Івана Атаманця.
8. Забава, получена з пікніком і ріжного рода забавами до пізної ночи.

Вступ для мущин 50 центів, а для женщин 35 центів.

Дороговказ: Авто-боси будуть відходити почавши від 9-тої години рано від слідуючих місць: Від Української Хати, 2240 Ґрейлінґ ул.; від Української Народної Школи Норт Дітройт, 12340 McKay і Halleck ул., і від гр.-катол. парохії при Clippert і Edward ул., Дітройт. — Автами можна доїхати Dequinder ул. аж до парку.

Увага: На се свято маємо честь просити всі Товариства, Братства, Сестрицтва, Парохії і Клюби до спільної участи.

Вразі непогоди ціле свято відбудеться в Українській Хаті, 2240 Ґрейлінґ ул., а у вечер концерт, де виступить два хори: Хор ім. І. Котляревського під управою Стисловського і Національний Хор Думка під управою Івана Атаманця. 202,6 **Комітет.**

ДЛЯ КОЖДОГО УКРАЇНЦЯ! КІНО-ФІЛЬМ З РАД. УКРАЇНИ!

Перший і послідний раз в цій місцевости!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

В NEW AVENUE THEATRE

219 COLLINSVILLE AVE., EAST ST. LOUIS, ILL.

В НЕДІЛЮ, 8-ГО ВЕРЕСНЯ 1929 Р.

Початок в годині 2-ій пополудні.

Приходіть точно на означений час!

Вступ 50 центів. Бакс $1.00.

Для дітей 10 центів.

ДОРОГОВКАЗ: З St. Louis, Mo. треба їхати до Washington Bridge Ave., а там їхати стріткарами: Rosemont, Washington Park або 42nd State і висісти на Collinsville and Misouri Ave., то є коло театру.

З Madison, Ill. їхати карою, котра іде до East St. Louis, Ill., і їхати аж до New Avenue Theatre. 205-6

ВЧІМСЯ ВІД ЗВІРЯТ.

Хто тільки трохи звернув увагу на широкий світ та його улаштування, той мусів завважити, що між звірятами, здається нерозумними тваринами, існує певного рода приязнь, співпраця та господарське життя. За виїмком хижаків, які звичайно живуть поодиноко, а найбільше парами, у всіх инших родів звірят подибуємо такий вид життя, до якого люди нераз мусіли доходити тисячліттями й ще не дійшли досі. Суспільность звірині, от хочби бобрів, пінгвінів, пчіл, муравлів і т. д., моглиб не одного навчити людей і вони є одно дають доказ, що вже сама природа в своїм майстерно збудованім царстві пропагує єдність, співпрацю та приязнь — тоді, як люде, що мають себе за верх сотворіння, та наймудріщих і панів природи, не годні цього зрозуміти.

Кілька примірів:

Кождий мабуть читав про дикі коні, тарпани, що жили колись на українських степах. Ті тарпани паслися табунами й табунами боронились проти вовків. Кобили ставали в колесо головами до середини, в колесі замикали лошат і до вовків наставляли копита.

Трохи инакше від тих коней живуть сьогодня в Америці стадами й дикі корови та воли — бізони. Вони товпою в 1000 і більше штук вандрують за поживою по безмежних американських преріях.

Деякі ссавці, як от серни, лосі, лучаться у стада тільки на зиму й шукаючи поживи, також гуртами вандрують по лісах.

Найкраще одначе зорганізовано звірячою суспільністю є бобри, що їх знають по футрах. Бобри живуть коло рік і навіть у нас колись жили, а мимо того, що кожда пара має свою осібну хату, всі прожувають, коли ходить о добро бобриної кольонії. Бобри гуртом стинають зубами дерева, сплавлюють їх водою на призначене місце, гуртом будують величезні тами та греблі, щоби реґулювати спадом води й гуртом ставлять шпихлірі, до яких зносять запаси на зиму.

Подібно, гурмою, але трохи свобіднішою і розпущеною живуть альпейські свистуни. Вони о стільки зорганізовані, що коли громада добуває поживу, то частина самців бавиться у стежу на всі боки. І як тільки один свистун побачить небезпеку та свисне, ціле стадо ховається в нори. Через те й пігльнути свистуна майже не можна.

За поживою вандрує гуртом і один рід щурів, що живе на півночи, званий лемінгами. Та ці — то вже творять громади в кількадесять тисяч одиниць і правдивою язвою є, як ідуть у свою дорогу.

Та гуртуватися, організуватися вміють в природі не тільки ссавці. Птиці також знають цю штуку, а за примір можуть нам служити журавлі й бузьки, які громадою летять у теплі краї і карно всю дорогу ідуть за своїми провідниками. Зовсім противно, як наші люде. Та навіть наші ластівки, вeробці, ворони, дикі качки і гуси гуртуються радо у стада.

Найкраще зорганізованим птахом є пінґвін, що живе в полудневих підбігунових околицях. Коли на стадо пінґвінів подивитися з віддалі, то можна їх взяти за малих людей, — так вони проходжуються наряджуються, шукають поживи та вигрівають молодих у спілці.

Не инакше як у ссавців і птиць є воно і в инших родів звірят. Живуть гуртом риби, от хочби оселедці, живуть раки, черепахи, крокодилі і мурашня. А між тою то вже маємо ми такі взори до наслідування: пчіл та муравлів. У тих маленьких комах є такий лад, така трудячість, розложення праці та тягарів у користь гнізда, така навіть готовість до жертви і смерти в його обороні, що дійсно людина мусить з подивом ставити перед кождим вуликом та купиною муравлів, а часом то й жаліти мусить людина, що в людській суспільности нема того, що є в тих дрібних сотворінь.

ВІДОЗВА

до всіх заморських наших братів і сестер, особливо сокальського повіта.

Шановні Родимці!

На мою адресу наспів лист і відозва від наших братів зі села Гільча, повіт Сокаль. Вони просять нас, щоби ми їм дали поміч на будову „Читальняного Дому".

Тому звертаюся до вас, дорогі родимці, тут в Америці та в Канаді, не забудьте за своїх земляків і подайте їм матеріяльну поміч. Колиб хто з родимців мав щиру волю помогти матеріяльно, той може післати через місцеві організації, або впрост до села Гільча, на адресу: о. Юрій Ковшевич, голова читальні Просвіти у Гільчу, почта Гільче, повіт Сокаль.

Прошу ласкаво всі часописи цю відозву помістити.

Хтоби хотів в тій справі більше інформацій, прошу зголоситися на адресу:

Andrew Bahniuk,
110 S. East St., Sayre, Pa.

Виродок. Розенберґ купив папугу, яка вміла говорити кілька слів. Тимчасом папуга, як опинилася в Розенберговій хаті, чогось забула ці слова, крім одного одинокого, яке часто говорив її попередній власник: „Жиде!" Розенберґа сердило це одноманітнє слово, тому він з докором сказав до папуги:

— Ти, ти, безсоромна! Маєш такий великий ніс, а ще ти антисемітка!

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 5-го вересня, в годині 8-ій вечером, в гали Укр. Правосл. Громади, 334 Іст 14-та вул., Кождий член відділу обовязково має явитися на цих зборах. — М. Близнак, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеться 7. вересня, в годині 8-ій вечером, в церковній гали. Проситься всіх членів явитися на сей мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження, як справа пікніку і тікетів. Котрий член не буде на мітінґу, заплатить 50 ц. кари, а урядник 1 дол. — Мих. Заяць.

ДІТРОЙТ, МІШ. Уряд Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292, подає до загального відома усім своїм членам, що на посвячення прапорів Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94, боси будуть відїзджати в неділю, 8. вересня, точно в годині 9.30 рано. Тому уряд взиває усіх членів, щоби кождий точно був на означений час коло церкви при Clippert, де усі зберемося і виїдемо разом. Покажім кілько нас є активних членів. Кождий член щоб вже не пізнійше, як о 9-ій годині був коло церкви. — Д. Запотічний, предс.; Петро Кізел, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. вересня, в 1-ій годині пополудни, в Укр. Нар. Домі. Проситься всіх членів прийти на збори, бо будуть важні справи до вирішення. Рівнож напоминається довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо будуть суспендовані. — Василь Репужинський, голова; Михайло Гуль, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 8-го вересня, в годині 1-ій пополудни, в гали Укр. Нар. Дому. Проситься членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Григорій Степанек, фін. секр.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ВІДОЗВА ПРОТИ ОКУПАНТІВ.

Місяців зо два тому европейська преса писала про те, що на Україні розповсюджуються у великій скількости антибольшевицькі відозви, підписані Українським Революційним Комітетом, і тодіж було наведено витяг з відозви, зверної до Українців-червоноармейців.

Тепер одну таку відозву передано в український музей в Чернівцях і ми маємо змогу навести повний текст цього надзвичайно цікавого документу.

Відозва має напис: „З рук до рук, з хати до хати". Оздоблено її символічним малюнком. Жінка в національному строї, з тризубом на головному уборі, показує червоному командирови рукою на Кремль. Шереги червоної армії повним кроком маширують в напрямі до Кремля з багнетами на потиливі. У мурів Кремля димлять кулемети, а самий Кремль горить. Біля жінки, тримаючиса за її спідницю, стоїть дитина (хлопець).

Під цим малюнком, нижче напису „Кремль" наліплено марку, очевидячки в доказ того, що відозву цю дійсно випущено Українським Революційним Комітетом. Марка ця виглядає так: На темно-синьому полі намальовано золоте сонце з синім тризубом по-середині, а під ним на синьому полі жовтими фарбами напис: „Хай живе Українська Народня Республика."

Текст самої-ж відозви такий:

„Брати Українці-Червоноармійці!

„Муштрують вас і в спеку літом, ганяють вас і в морози зимою: день і ніч мучать вас, а все на те, щоб зробити московську большевицьку армію найбільш боєздатною.

„А чи питали ви самі себе, чи міркували над тим, Українці-червоноармійці, що то таке армія та навіщо її утримують у себе і так дбають про неї всі народи? Чи знаєте ви, що армія істнує скрізь у всіх народів на те, щоб обороняти їхню землю від чужинців, щоб забезпечити цим народам мирне спокійне життя й недопустити чужинцям накинути їм свою волю та свої порядки?

„Чи знаєте ви, що в армію народ посилає своїх найкращих синів, щоб вони своєю відвагою, а то й кровю своєю, забезпечили добробут та спокій йому й щоб він міг по своїй волі заводити у себе дома такі порядки та закони, яких він сам захоче? Чи знаєте ви, що армія по инших країнах виконує волю цілого народу, бо підлягає вона владі, вибраній всенародним голосуванням, а не так, як у нас тепер, де всім править купка людей, призначена одніею тільки комуністичною партією?

„Чи знаєте ви, що, приймаючи в армію, в усіх країнах беруть з кожного присягу, що він буде слухатись волі свого народу й ніколи й нігде не буде служити насильникам коли ті поведуть армію проти народу, щоб народом правити та встановляти для нього закони та податки, яких самі захотять.

„Мало не триста років терпів вільний колись український народ неволю московську та владу царську й нарешті 1917 року не стало у нього терпцю, як і в инших народів, що були в тій самій неволі. Разом з Фінами, Естами, Латишами, Литовцями, Поляками, Молдаванами, Татарами, Грузинами та Вірменами повстали проти царської московської влади й Українці.

„Сини всіх народів, що служили в московському війську, в царській гвардії, 1917 року, зрозуміли, що час вже служити своїм народам, і повстали проти царя й проти московського насильства та скинули з себе кайдани неволі. Та не всім удалося визволитись зовсім і по своєму завести дома потрібний їм лад. Визволились Поляки, Литовці, Фіни, визволились такі народи, яких усього існує на світі по два чи три міліони, але Українці, хоч й є їх коло 40-ка міліонів, не справились зі своїм одвічним ворогом і знову попали в неволю не кращу, коли не гіршу, як царська, бо й тут таки неволю московську загнала на червона комуністична московська армія, що напала на Україну й її звоювала.

„Дарма наша народня влада — **Центральна Українська Рада**, оголосивши самостійність **України**, пропонувала червоній Москві добросусідські відносини. Не про те ходило Москві!

„Їй треба було до рук прибрати весь український нарід і цілу українську землю. Дуже бо працьовитий народ наш і дуже бо родюча в нього земля. Дуже бо багата Україна камінним вугіллям, залізом і богатющуб-б промисловість моглаб вона у себе завести й працювали-б на її заводах ті, кому не вистарчає праці на землі, або хто до міського життя більше охоти має.

„Щоб тоді робили кацапи? Невже те все, що на Україні добувається та виробляється, купувати по справедливій ціні? Та вони-ж не до того за царя звикли!

„Звикли вони все з України до себе тягнути. Хліба не вивозили вони, навіть щоб у вугіль, щоб у себе промисловість заводити, так, як за батька, потім за товари з нас дерти, а наших безземельних, що без землі та без праці з голоду пухли, на Сибір, на переселення хіба не вивозили? Хіба навіть там, де залізо та вугіль копають, своїх робітників вони з Московщини не насилали? Хіба не більшість наших міст так своїми зайдами помосковщили, що й слова українського бувало в них не почуєш?

„Те саме й червона Москва запровадити взялася й пішла на Україну війною. Де не помогла їй сила, там помогли хитрощі. Обдурили вони багатьох з нас, Українців, кажучи, що наша влада тодішня, **Центральна Рада**, то влада буржуїв, що вона, мовляв, хоче посварити український трудящий народ з трудящим народом московським, а вони-ж то брати рідненські з „вдвоє кателка хлебали і адна їх вошь на фронте ела".

„Погляньте-ж, брати-червоноармійці, що Москва червона на Україні тепер зробила. Чи розумієте ви, що вся наша **Батьківщина-Україна** в неволі опинилася і зкатована та пограбована з голоду пропадає?

„Чи розумієте ви, що та влада, яку в Харків з Москви наставили, що то не наша народня влада, що то не уряд **самостійної України**, а наймит московського Кремля й не про добро українського народу вона дбає, а дбає про те, щоб як найкраще, як найзручніше **Україну** обірати та її, на радість Москві, в старці пустити...

„**Українці-червоноармійці!**

„Коли у вашій душі горить огонь любови до рідного краю, коли ви бажаєте бачити свою Батьківщину **Україну** вільною та багатою, то памятайте про те, що то таке армія й кому вона служити й кого слухати мае?

Памятайте, що присяга тільки тоді святощі мае, коли ви її на оборону **Батьківщини** складаєте.

Памятайте, що як повстане народ український проти чужинця-насильника, то ваш обовязок буде не в тій армії служити, що нашу Батьківщину під московську неволю підбила, не в тій армії, яка грабителів та катів нашої Батьківщини охороняє, а в тій, що визволення Украні нестиме й московських зайдів та їхніх прислужників з України виганятиме.

„Москва наш давній і найлютіший ворог.

„У московський Кремль мусять ціляти ваші кулі, а не в **Україну, вашу Матір**, що жде від вас свого визволення.

„І ви її визволите.
„І забудеться срамотня
Давняя година,
І оживе добра слава —
Слава України".

„**Хай живе Українська Армія!**

„**Хай живе українська, ні від кого незалежна Народня Республика!**"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Збірка на Український Народний Дім в Котузові.

Ми отримали відозву з рідного села Котузова, щоби допомогти закінчити будову Народного Дому, бо наше село власними силами не може закінчити розпочатої будови. Тому 11 серпня ми зібралися на зборя й вирішили пособити нашому селу, без огляду на те, які там одиниці працюють над будовою Дому.

На цих зборах ми зібрали 112 долярів, які вислали до краю. Гроші ці зложили такі особи: І. Луцишин і П. Летник по 25 дол.; Н. Н. 15 дол.; С. Трач, І. Попик, А. Патра по 10 дол.; К. Яцура 5 дол. і П. Крушельницький, хоч і не з нашого села, 2 доляри.

Притім ми вибрали зпоміж себе комітет для збирання дальших пожертв на будову Народного Дому в рідному селі. До комітету увійшли: І. Луцишин, голова; П. Летник, скарбник і А. Патра, писар.

Комітет взиває своїх земляків, що мешкають в Америці та Канаді, прийти на допомогу рідному селу в такій важній справі, як будова там національної твердині. За всіми дальшими інформаціями просимо голоситися на адресу:

Andrew Patra,
2660 Dublin St.,
Hamtramck, Mich.

Комітет.

DERBY, CONN.

Ukrainian Boy rendered $2.00 to the Ukrainian Boy Scouts.

I am American-Ukrainian Boy Scout of America. I am in Troop III, Moose Patrol, Derby, Conn.

I am sending to you, to give to the Ukrainian Boy Scouts of Ukrainia, Europe, $2.00 (two dollars).

Yours truly,
William Zachariewich.

—o—

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Жертва на українських інвалідів.

Члени 70 від. У. Н. С., зложили: Ізаак Жила, касієр $5.00; Антін Онисик, секретар $2.00. Разом $7.00.

Гроші вислано до краю через Обєднання.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Жертва на Рідний Край.

П. Т. переслав через Обєднання 5 (пять) долярів, котрі ним призначені: 2 дол. на інвалідів, 2 дол. на Рідну Школу і 1 дол. на боєвий фонд.

З пошаною,

П. Т.

—o—

АЛЕНТАВН, ПА.

Збірка на інвалідів.

В залученню пересилаю чек на $5.00, на інвалідів. Ці гроші зібрані на хрестинах у Василя Іваніцького. Збирали Мих. Легкий і Степан Дацик. Жертвували: М. Легкий, А. Дацик, К. Дацик і М. Коченаш по 1 дол.; А. Дота і Д. Горбовий по 50 цнт. Разом $5.00.

Григорій Пипюк.

ЗРАДНИК

(Турецька леґенда).

Давно-давно жив у Туреччині розбійник Демір-Кая. По нашому це значить Залізна Скала. Називали його так ізза того, що він не знав ні милосердя, ні боязни, ні сорому.

Волочився він з своєю ватагою в околицях Стамбулу, в благословенній Тесалії, в горістій Македонії та по розлогих болгарських пасовиськах. Девятьдесять девять людей упало від його руки, а були між ними і старики, і жінки, і діти.

Аж окружило його раз в горах могуче військо падишаха. Три дні відбивався Демір-Кая, відгризався ніби вовк перед хмарою собак. А четвертого дня рано-вранці удалося йому одному пробитися поміж ворогів і вирватися з їх рук. Частина його товаришів згинула в завзятім бою, а решта потерпіла смерть на великій площі столиці з рук ката.

Пораний і облитий кровю лежав Демір-Кая в недоступній печері, де скривалися дикі гірські пастухи. Невгасаюча ватра стелила клуби диму. І ось серед глухої ночі зявився йому ангел з огнистим мечем. Демір-Кая пізнав у нім вістуна смерти Ізраїля, післанця неба, і сказав:

— Хай буде твоя воля, Аллаху. Я готов.

Та ангел промовив:

— Ні, Демір-Кая, твоя година ще не вибила. Послухай волі Аллаха! Як встанеш з ложа твоєї болізни, піди, викопай із землі свої скарби і продай їх на золото. Потім звернися просто на схід і йди доти, аж побачиш роздороже, де сходиться сім доріг. Там вибудуй дім з просторими світлицями, з чистою водою в фонтанах, з широкими диванами, з їдою і напитками для подорожних, із пахучою кавою, і пахучою наргілею для втомлених. Запрошуй до себе всіх, хто попри твій дім буде йти або їхати, й обслугуй їх, немов послідний невільник. Нехай твій дім буде їх домом, твоє золото — їх золотом, твій труд їх відпочинком. І знай, що прийде час, коли Аллах забуде про твої гріхи і простить тобі кров тих людей, що ти їх убив.

Тоді Демір-Кая запитав:

— Який знак дасть мені Аллах, що простить мені гріхи?

Ангел сказав:

— Візьми з ватри, що тліє біля тебе, обгорілу головню покриту звуглінням і встроми її в землю. А коли мертве дерево покриється корою, випустить листки і зацвите, тоді знай, що прийшов час твого спасення.

* * *

З тої хвилі минуло двацять літ. На цілу країну падишаха славною була гостинниця на роздорожу сімох доріг між Джеді і Смирною. Жебрак виходив з неї з запомогою в подорожній торбині, голодний нагодованим до сита, змучений — покріпленим, ранений вилікуваним...

Через довгі двацять літ дивився Демір-Кая на кусок звуглілого дерева, вкопаного біля гостинця, але дерево було все чорним і мертвим. Погасли орлині очи в Демір-Кая, згорбилася його постать лицарська, а волос на голові побілів ніби крила ангела Ізраїля.

Аж одного разу раннім ранком почув Демір-Кая кінський тупіт, вибіг на дорогу і побачив їздця, що гнав на задиханім кони. Кинувся до нього Демір-Кая, вхопив коня за поводи і почав просити подорожного:

— Братчику мій, увійди в мої пороги! Відсвіжи своє лице водою з криниці, покріпися їдою і напитками, осолоди свої уста пресолодким запахом калину*)!

Та їздець крикнув люто:

— Пусти мене, старий діду! Пусти!

І плюнув їздець в лице Демір-Каї і вдарив його зоружевою рукою та помчав далі.

Тоді закипіла в старім Демір-Каї розбійницька кров горда! Підніс із землі тяжкий камінь і кинув ним за їздцем. Захитався їздець на сідлі, схопився за голову і впав на землю з розбитим черепом.

Перестрашений своїм вчинком побіг до нього Демір-Кая і заридав з болем серця:

— О, брате мій! Я вбив тебе!

Та конаючий промовив:

— Не ти вбив мене, а рука Аллаха. Слухай! Пашою нашого віляєту (округи) є чоловік страшенно злий, захланний і несправедливий. Мої приятелі уплянували на нього заговір. А я злакомився на щедру нагороду і задумав зрадити своїх приятелів, щоб самому збогатитися, а приятелів видати в руки лютого паші. І якраз тепер, коли я спішив на сім кони з доносом, затримав мене камінь, яким, ти брате, кинув у мене. Це була рука Аллаха, най його імя буде святим. Прощай!

Огірчений вернув Демір-Кая на своє подвіря. Через це убийство він втратив цілком надію на прощення гріхів і на спасення. Пропала його двацятілітна покута! З розпуки в очах поглянув він в ту сторону, де була чорна, обгоріла головня, на якій день-в день через двацять літ затримувався його зір в надії на спасення.

І що за чудо! Він побачив, як на його очах мертве дерево почало розростатися, покривалося пучками, пристроювалося в зелень і розцвиталося жовтими цвітами.

Тоді упав на коліна Демір-Кая і заплакав з радости, бо зрозумів, що великий і добрий Аллах в безмежній мудрости свої ці дарував йому девятьдесять девять невинних жертв за вбивство одного зрадника.

*) Запашний плин, яким виполіскували рот по їді.

